

Zaterdag Zondag Maandag
Dinsdag Donderdag Vrijdag
Zaterdag Zondag Maandag
Dinsdag Donderdag Vrijdag
Zaterdag Zondag Maandag
Dinsdag Donderdag Vrijdag
Zaterdag Zondag Maandag
Dinsdag Donderdag Vrijdag

Lees-v-aardig

TRIJNTJE DE WIT-GOSKER

DE RAND VAN WAT GEBRUIKELIJK IS
OVER ORTHOMATERIALEN EN HUN UITGEVERS

Langzamerhand begin ik steeds meer te begrijpen van de problemen waar onderwijspionier Hermen J. Jacobs mee te maken had. Hij zette zich in voor de zwaksten uit onze samenleving. Kinderen waar niemand enig onderwijskundig heil in zag, kregen bij hem een kans. Hij verzamelde een groep deskundigen om zich heen die hem hielpen zijn doel te bereiken: kansen voor ieder kind. De pedagogen die hiermee aan de slag gingen, werden orthopedagogen. Ook artsen dachten mee. Er moesten scholen en leermiddelen komen. En die kwamen er! Het was een belangrijke periode in onze onderwijsgeschiedenis. Ieder kind had in zijn ogen recht op onderwijs. Kom daar nu nog maar eens om. De groep kinderen die van de leerplicht wordt ontheven groeit jaarlijks, omdat docenten geen raad met hen weten. Zelfs niet nu het speciaal onderwijs in Nederland al bijna een eeuw bestaat.

Soms voel ik me een beetje verwant met Hermen J. Jacobs. Vooral op de momenten waarop ik merk hoe lastig het is om goed leermateriaal voor kinderen met een beperking te verspreiden. Dat lijkt iets van alle tijden te zijn, met nu en dan een positieve opleving: de methodiek 'Lezen moet je dóén' kreeg in de jaren tachtig alle kansen om uit te groeien tot een volwaardige leesmethode voor het onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen. Maar nadat de SLO alle ontwikkelkosten voor haar rekening had genomen en de methode was uitgerold, bleek er geen uitgever te vinden die de productie op zich wilde nemen vanwege de 'te kleine doelgroep'. Daarom ben ik in 2009 met behulp van de inmiddels beschikbare digitale mogelijkheden zelf de methode gaan herzien en uitgeven. De meeste reguliere leesmethodes hebben wel orthoversies ontwikkeld naast hun reguliere uitgave, maar voor de allerzwaksten blijft men terugvallen op 'Lezen moet je dóén'. En zolang dat zo is en ik energie heb, blijf ik de methode aanpassen aan de veranderende tijd. Ons team bestaat momenteel uit een zorgvuldige buurman die de verspreiding regelt en een kanjer van een leerkracht die de nascholing verzorgt. De plaatselijke zorgdrukkerij doet al het printwerk. De opbrengst bestaat vooral uit berichten van dankbare gebruikers die af en toe een mailtje sturen waar wij blij van worden. Groter is ons verhaal niet.

Maar dan de Pictoschrijver! Een project dat begon als een utopie groeit nu uit tot een onderwijsproduct dat groter dreigt te worden dan ooit was gedroomd. We leven in een boeiende tijd waarin veel grenzen verlegd worden, vooral binnen de digitale wereld. Dat kan ook problemen met zich meebrengen. De grote vraag van dit moment is: van wie zijn de picto's van het Picto Semi Schrift?

De eerste gedachte is: elk picto is van de tekenaar die het picto maakte. Soms is dat duidelijk, maar vaak ook niet. Binnen ons pictoteam mogen we elkaars ontwerpen gebruiken om nieuwe varianten te maken. We doen dit uit ideologische motieven. Je kunt veel van elkaar leren door te delen en het moet ook betaalbaar blijven. Een

beetje zoals in de middeleeuwen: de echte vakmensen blijven onder de radar (al was er toen nog geen radar), en de eindverantwoordelijke krijgt de naam. Zo voelt dat tenminste een beetje. Dat die eindverantwoordelijke naast de lof ook de problemen krijgt voorgeschoteld bleek onlangs, toen een uitgever vond dat er picto's van een tweeling uit zijn product en boekenserie in het Picto Semi Schrift geplaatst waren die te veel leken op de bestaande karakters van die tweeling. Er werd meteen een flinke boete geclaimd wegens geleden schade. We verwijderden per direct de picto's en probeerden uit te leggen dat het noodzakelijk is dat de picto's lijken op de werkelijke karakters omdat de leerlingen van onze doelgroep, die nog niet of misschien wel nooit zelf kunnen lezen, via het pictoschrift toch kennis kunnen maken met de boeken en het logopedisch materiaal. Bovendien is er sprake van een duidelijke bronvermelding en betekent elk picto reclame voor het product. Hoezo schade? Maar het waren dovemansoren. En dus zijn de beide picto's nog steeds niet herplaatst. Hadden we een grens overschreden of was men vooral uit op eigen gewin?

We besloten bij andere karakters toestemming te gaan vragen aan de betreffende uitgevers. Een ontdekkingsstocht vol vrolijke paadjes, mooie uitzichten, doorlopende wegen, valkuilen en drijfzand. Van enthousiasme en positief meeleven, via allerlei regels en voorwaarden, tot aan eindeloos geen antwoord krijgen. Hoeveel energie wil een mens steken in procedures die soms succesvol zijn?

Gelukkig kunnen de leerkrachten elk plaatje zelf tot picto verheffen en hun verhalen blijven maken met de karakters die zij belangrijk vinden voor hun leerlingen. Zolang ze het maar intern houden en de pictoteksten niet mee naar huis geven is er niets aan de hand. Maar het extra werk dat ze ervoor moeten doen is zonde van hun tijd. Vindt u niet?

En nu u deze column toch aan het lezen bent, doe ik er nog maar een dilemma bij. Wat moeten we met picto's als wegenwacht en politie? Of duurzaamheid, afval-scheiding, Kika en Tesla? Mogen we in de stijl van het Picto Semi Schrift de logo's en vignetten als picto namaken? Wil je duidelijk zijn, dan moet je zo dicht mogelijk bij het iconische beeld blijven dat in de hoofden van de doelgroep zit. En niet alle logo's zijn geschikt als picto. Sommige moeten eerst versimpeld worden. We doen ons uiterste best een beeldschrift te maken dat voor onze doelgroep optimaal werkt en lopen daarbij soms misschien op de rand van een grens. Maar we kunnen niet anders. Tenminste, zo voelt het. En daarom voel ik me soms een beetje verwant met Hermen J. Jacob. Ook hij keek over de rand van het gebruikelijke en stootte soms zijn neus. Niet voor niets staat in onze voorwaarden:

Binnen het gepresenteerde materiaal is zo zorgvuldig mogelijk omgegaan met bijdragen van derden. Het is niet de bedoeling om enig auteursrechtelijk beschermd materiaal te gebruiken voor publicatie. Mocht dit naar jouw idee toch het geval zijn waardoor je in je belangen wordt geschaad, neem dan contact op. Indien het bezwaar redelijk is zal het betreffende materiaal zo spoedig mogelijk worden verwijderd.

REACTIES? MAIL VIA CONTACT@PICTOSCHRIJVER.NL OF TRIJNTJE@LEZENMOETJEDOEN.NL